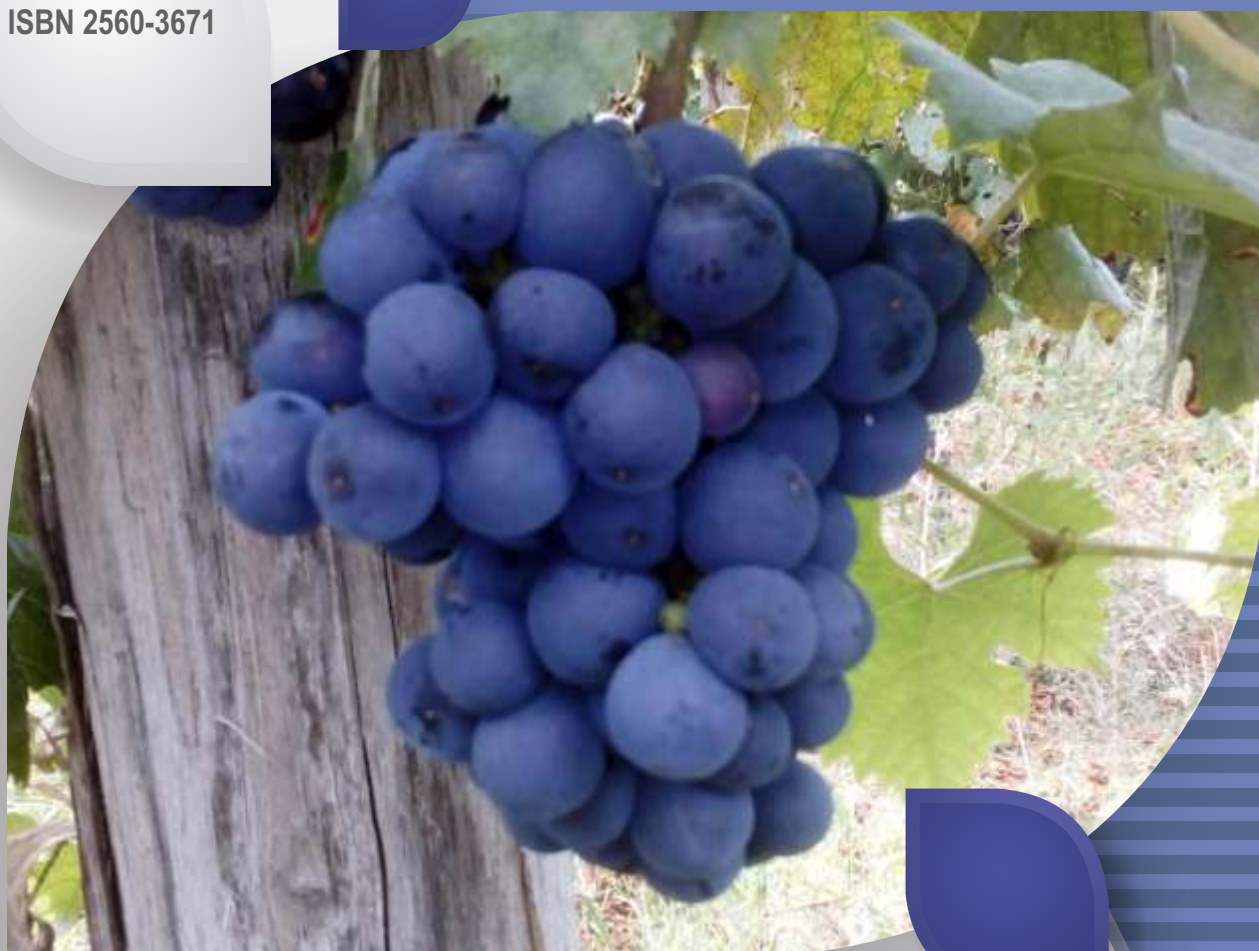

БИЛТЕН 09

ИНФОРМАЦИЈЕ И САВЕТИ
У ПОЉОПРИВРЕДНОЈ ПРОИЗВОДЊИ

ISBN 2560-3671

ПОЉОПРИВРЕДНА
СаветодавнаСтручнаСлужбаКрагујевац

Септембар 2018.

ПОЉОПРИВРЕДНЕ САВЕТОДАВНЕ
И СТРУЧНЕ СЛУЖБЕ СРБИЈЕ

ПССС КРАГУЈЕВАЦ ДОО, Цара Лазара 15, Крагујевац
тел: 034/335923, 034/336092; e-mail: pssskg@yahoo.com

САВЕТОДАВЦИ ПССС КРАГУЈЕВАЦ Д.О.О.

ЗАШТИТА БИЉА

1. Лидија Вуловић	064/8435528
2. Марија Ивановић	064/8435529
3. Горан Варјачић	064/8435526

СТОЧАРСТВО

1. Горан Јоксић	064/8435511
2. Виолета Петровић Луковић	064/8435519

ВОЂАРСТВО

1. Биљана Милосављевић	064/8435512
2. Данко Петровић	064/8435527

РАТАРСТВО

1. Љиљана Вуксановић	064/8435523
2. Добривоје Поповић	064/8435513
3. Сузана Нешковић	064/8435522

АГРОЕКОНОМИЈА

1. Драгана Јелић	0648435518
------------------	------------

САДРЖАЈ

Стање и перспективе у пољопривредној производњи у шумадијском региону.....	3
Подстицаји за инвестиције за изградњу и опремање објеката.....	4
Јесење ђубрење воћака.....	5
Правилно руковање пестицидима.....	5
Фитопатогене бактерије - извори инфекције.....	7
Спречити примарну заразу јабуке од venturia inaequalis.....	8
Нормативи и оброци за високостеоне краве.....	9
Добробит животиња кроз ипанд фонд.....	9
Микротоксини у кукурузу.....	10
Наменска берба - силирање кукуруза.....	11
Време сетве озимог крмног грашка.....	12
Заоравање жетвених остатака.....	13
Оправдано повећање сетвених површина тритикалеа.....	13
Берба грожђа винских сорти.....	14

СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ У ПОЉОПРИВРЕДНОЈ ПРОИЗВОДЊИ У ШУМАДИЈСКОМ РЕГИОНУ

Услед постојања повољних природних услова у региону, дуге традиције и искуства, прилагодљивости пољопривредника, пољопривреда је у периоду економске кризе и транзиције представљала ослонац привредног развоја.

За даљи развој пољопривреде неопходна је политика која може утицати на повећање продуктивности путем реструктурирања и инвестиција, што подразумева јасна власничка права и формирање ефикасног тржишта земљишта, кредита и инпута, као и развијен институционални оквир за подршку пољопривреди на националном, регионалном и локалном нивоу.

Будућност пољопривредне производње огледа се у већем броју пољопривредника, већим газдинствима, производњи која је више специјализована и фокусирана на захтеве тржишта, са уведеним системима безбедности, сертификованим производњама, заштитом порекла, финализацијом примарних производа.

Главне слабости пољопривреде региона, тј. фактори који ограничавају рурални и развој пољопривреде региона:

- Неповољна старосна структура пољопривредног становништва
- Лоша инфраструктура
- Лоша здравствена заштита
- Лош јавни превоз (лоша повезаност и недовољан број полазака)
- Не постоје културне и забавне институције
- Запуштеност сеоских поседа
- Лош животни стандард на селу
- Уситњеност поседа

- Несигуран пласман производа
- Недостатак прерађивачких капацитета близу села
- Ниска искоришћеност капацитета
- Непоштовање рокова испоруке, квалитета и цена
- Недостатак капитала
- Недовољно улагање капитала
- Низак ниво организованости и повезаности пољопривредника

Конкурентска предност пољопривреде Шумадије огледа се у следећим факторима:

- Повољни климатски услови - рељеф
- Квалитет земљишта
- Количине воде
- Постојање Института за стрна жита и ПССС Крагујевац доо
- Стручни кадар
- Постојећа удружења
- Агробизнис центри
- Сировинска база
- Пашњаци
- Укрупњавање производних парцела

Могући правци развоја пољопривредне производње у региону Шумадије су:

- Оснивање кооператива - удруживање произвођача
- Реструктурирање земљорадничких задруга
- Оснивање агробизнис центара
- Подршка раду стручних служби
- Диверсификација у складу са ендегним карактеристикама земљишта
- Производња јагодастог и дефицитарног воћа
- Производња воћа и поврћа у заштићеном простору
- Производња здраве хране
- Развој пчеларства
- Ловна привреда и рибарство
- Прожимање пољопривреде и туризма
- Финализација производње
- Модернизација постојећих прерађивачких капацитета
- Бренд - млечни производи (нпр. сир), месо и месне прерађевине, сушено воће, вино и грожђе...

ПОДСТИЦАЈИ ЗА ИНВЕСТИЦИЈЕ ЗА ИЗГРАДЊУ И ОПРЕМАЊЕ ОБЈЕКТА

Подстицаји обухватају подршку програмима, и то:

1. Подстицаји програму за подршку инвестицијама за изградњу и опремање објекта за чување и складиштење воћа и поврћа;

2. Подстицаји програму за подршку инвестицијама за изградњу и опремање објекта за унапређење примарне сточарске производње.

Право на подстицаје остварују лица која су уписана у регистар пољопривредних газдинстава и налазе се у активном статусу, и то:

1. Физичко лице - носилац регистрованог комерцијалног породичног пољопривредног газдинства,
2. Предузетник,
3. Привредно друштво,
4. Земљорадничка задруга,
5. Средња школа.

Посебни услови за остваривање права на коришћење подстицајних средстава за изградњу и опремање објекта за чување и складиштење воћа и поврћа. У регистру има уписано пољопривредно земљиште под производњом воћа и поврћа и то површине : до 2 ха јагодастог воћа, односно до 5 ха другог воћа , односно до 0,5 ха поврћа у заштићеном простору, односно до 3 ха поврћа на отвореном.

3. Да је објекат за чување и складиштење воћа и поврћа који је предмет инвестиције за коју се подноси захтев у пуном режиму рада.

4. За објекат за чување и складиштење воћа и поврћа, који је предмет инвестиције за коју се подноси захтев, има употребну дозволу. Посебни услови за остваривање права на коришћење подстицајних средстава за изградњу и опремање објекта за унапређење сточарске производње:

1. У регистру има пријављен одговарајући сточни фонд,

2. Да је објекат који је предмет инвестиције уписан у Регистар објекта (одобрених) у складу са законом којим се уређује ветеринарство.

3. На пољопривредном газдинству има највише 19 млечних крава или ако има укупни капацитет објекта : до 19 говеда и/или до 149 оваца и коза, и/или до највише 29 крмача и/или 99 товних свиња и/или до 3999 бројлера по турнусу и/или до највише 100 товних ћурки и/или најмање 500 кг. рибе.

Уз захтев се доставља следећа документација : Рачун за набавку предметне инвестиције, Отпремница за набавку предметне инвестиције и материјала у оквиру предметне инвестиције. Доказ о извршеном плаћању предметне инвестиције, Гарантни лист за извршену набавку предметне инвестиције. Уверење о измиреним доспелим обавезама по основу јавних прихода, издато од стране надлежне пореске управе. Потврда надлежног органа јединице локалне самоуправе, да за предметну инвестицију не користи подстицајна средства по другом основу. Копија плана и извод из катастра непокретности. Уговор са овлашћеним извођачем радова. Грађевинска књига, Окончана ситуација за изведене радове, Употребна дозвола за објекат који је предмет инвестиције. Решење о упису у регистар одобрених објекта којим се уређује ветеринарство. Највиши укупни износ подстицаја за изградњу и опремање објекта за чување и складиштење воћа и поврћа је 2.000.000 динара. Највиши укупни износ подстицаја за изградњу и опремање објекта за унапређење примарне сточарске производње је 3.500.000 динара.

Захтев за остваривање права на подстицаје подноси се министарству - Управи за аграрна плаћања за сваку календарску годину у периоду од 15.априла до 15.октобра текуће године.

Драгана Јелић, мастер менаџер

ЈЕСЕЊЕ ЋУБРЕЊЕ ВОЋАКА

Ћубрење је једна од најважнијих агротехничких мера коју је неопходно провести у фази мировања. Ћубрење се директно одражава на плодност и структуру земљишта, регулише се трајање вегетације и оптимални пораст вегетативне масе, појачава отпорност воћака према ниским температурама, болестима и штеточинама, доприноси бољој родности и квалитету плодова.

Јесење ыубрење има за циљ да се унесе неопходна количина хранива потребна воћкама, јер се током вегетације знатна количина хранива користи за раст и развиће воћака, плодова, лисне и дрвне масе, тако да се њихова концентрација у земљишту смањује. Из тог разлога све те количине треба путем ыубрења вратити у земљиште, како би оне биле лако приступачне биљкама почетком наредне вегетације. Ћубрење воћака у овом периоду спроводи се са органским и минералним ыубривима.

Од органских ыубрива, најчешће се користи стајњак, при чему треба водити рачуна да то буде згорело или полузгорело стајско ыубриво. Одлично је да се користи и направљен компост. Органска ыубрива имају за циљ да поправе структуру земљишта као и да поспеше развој земљишних микроорганизама који потпомажу боље усвајање хранива из земљишта од стране воћака. Поред органских, неопходно је у земљиште унети и

минерална ыубрива у количини од 400 -800 кг/ха у зависности од старости воћњака и обезбеђености земљишта са основним хранљивим елементима. У овом периоду треба користити минерална ыубрива која у себи не садрже или имају мали проценат азота, док је садржај калијума и фосфора повећан.

Саднице у првој години треба да добију негде око 150-200 г NPK по стаблу, а у јесен пре свега фосфора и калијума, формулације типа: 7-20-30, 8-16-24, старије воће по 500 г.

Рецимо и да бресква у односу на шљиву на пример троши дупло више хранљивих материја.

Коришћењем депозита се ыубриво полаже у зону кореновог система. Ако се зна да калијум и фосфор изузетно споро мигрирају кроз земљиште онда је лако схватити предност оваквог начина уношења ыубрива. Даље, оваквим начином се не поспешује раст корова што се класичним начином ради. Овако се директно храни биљка и врши подривање земљишта и разбијање плужног ђона ако га има.

Биљана Милосављевић
Дипл. Инж. воћарства и виноградарства.

ПРАВИЛНО РУКОВАЊЕ ПЕСТИЦИДИМА

безбедно и по здравље, и по животну средину

Пољопривредни произвођачи, по природи свога посла свакако најчешће и највише долазе у контакт са пестицидима. Пошто је то готово свакодневна активност, велики број наших фармера сматра да зна све што им је потребно за безбедно руковање пестицидима. Али да ли је то баш тако? Несумњиво да су пре свега кроз сопствено искуство, затим едукације и медијске кампање, досад доста тога научили. Ипак, није на одмет подсетити се онога што је познато и научити нешто ново.

Досадашња пракса на нашим њивама, била је таква да руковање пестицидима није било безбедно ни по саме руковаоце, ни по животну средину. Случајна просипања, доспевање остатака пестицида у воде и земљиште, пестицидна амбалажа по каналима и утринама, само се неке од слика какве се често виђају. Узрок томе је мање необавештеност, а много више немар.

Занемарили смо оно што знамо, а какве ће бити последице тога - не знамо. Задесна тровања представљају велики ризик

по фармере, а такође учестала је и појава карцинома желуца код пољоприврдрних произвођача.

Зато ево неколико савета који треба да нам свима помогну како би коришћење пестицида било безбедно и по здравље самих произвођача и по животну средину.

Два златна правила у току рада с пестицидима:

**УВЕК НОСИТИ ЗАШТИТНУ ОДЕЋУ!
УВЕК ПРОЧИТАТИ ДЕКЛАРАЦИЈУ И УПУТСТВО
ЗА УПОТРЕБУ!**

Приликом мешања и пресипања пестицида постоји највећа опасност од тровања и случајног просипања, односно загађења животне средине.

Увек радити напољу, на месту које је добро осветљено и са добрим протоком ваздуха.

Ако радите у затвореном, обезбедите добро осветљење и вентилацију.

Потребно је да приликом мешања и претицања пестицида будете што даље од извора и бунара, барем 70 метара.

Важно је да ветар дува од вас у току рада с пестицидима.

Приликом отварања амбалаже од пестицида, пожељно је држати паковање испод нивоа очију, како не би дошло до прскања садржаја по одећи и заштитним наочарима.

Ако се радна одећа запрља пестицидом, потребно је одмах се пресвући. Одећа запрљана пестицидима чисти се и пере другачије него обична запрљана одећа.

У случају да се пестицид проспе, потребно је пронаћи и контролисати извор просипања и спречити даље истицање.

Ако је дошло до цурења пестицида из амбалаже потребно је преместити је у већу, неоштећену амбалажу.

Упијање пестицида може се извести песком, земљом или неким другим материјалом који упија течност.

Расути пестицид не сме се испирати водом, јер се тако само шири загађење. Нарочито је важно да пестицидни препарат не доспе у водотокове, одводе, колекторе за кишницу и сл. Материјал који је коришћен за

упијање просутог пестицида мора се покупити и ставити у непропусне вреће, посуде или контејнере до тренутка коначног одлагања или уништења.

Уколико је дошло до просипања већих количина пестицида, што може да доведе до озбиљнијих последица по животну средину, потребно је обавестити полицију или Одељење за хемијске удесе Управе за зашти-ту животне средине Републике Србије.

Важан аспект овог проблема свакако је и поступање са пестицидном амбалажом. Празну амбалажу од пестицида потребно је на правилан начин одлагати, у складу са препорукама произвођача, а никако поново користити да би се у њој држала вода, или неке друге течности. Такође, погрешно је амбалажу спаљивати, јер се на тај начин могу створити изузетно токсичне материје. Сем тога, поједини пестициди су лако запаљиви или експлозивни, па је спаљивањем амбалаже која садржи такве пестициде могуће изазвати пожар.

Пре коначног одлагања амбалажу је потребно испрати, и то веома темељно. То се постиже тзв. ТРОСТРУКИМ ИСПИРАЊЕМ.

Испразнити амбалажу у резервоар прскалице и оставити да се оцеди 30 секунди. Додати воду до 1/3 запремине амбалаже. Затворити амбалажу, енергично мућкати садржај.

Скинути поклопац, оставити да вода исцури из амбалаже у резервоар прскалице. Поновити поступак још два пута.

На крају, амбалажа се осуши и пробуши на три места како би се учинила неупотребљивом и како је нико случајно не би поново користио.

Дипл.инг. Горан Варјачић

ФИТОПАТОГЕНЕ БАКТЕРИЈЕ - ИЗВОРИ ИНФЕКЦИЈЕ

Бактерије (Schizomicetes) су једноћелијски, хетеротрофни организми. Као такви немају способност да сами стварају органску храну, већ је користе од других организама.

Фитопатогене бактерије, на биљкама које паразитирају, изазивају различите патолошке промене, бактериозе. Одликује их способност брзог умножавања у повољним условима. Сузбијање им је отежано због способности да се развијају у биљном ткиву у коме су заштићене од бактерицидног дејства различитих фактора.

Извори инфекције (инокулума) у природи су:

Семе - Поједине бактерије судовним путем биљака доспевају до семена (унутрашња - ендогена зараза). Пример ендогене заразе представљају: *Xanthomonas campestris* pv. *phaseoli* (проузроковач бактериозне пегавости или обичне пламењаче пасуља).

Примарне заразе клијанаца остварују се из зараженог семена, из кога се бактерије судовним путем шире кроз биљку. На изданцима, се касније јавља бактеријски ексудат којим се зараза даље шири на друге органе. Ширењу заразе доприносе инсекти, ветар, капљице кише), *Clavibacter michiganensis* ssp. *michiganensis* (проузроковач бактериозног рака и увелости парадајза; Основни извор инокулума су остаци оболелих биљака у

земљишту и корови. Преноси се семеном, оболелим биљним остацима, земљиштем, капима кише, ветром.).

У другом случају патоген доспева на семе са оболелих биљних органа (инфекција је ван ембриона). Пример овог вида инфекције представљају: *Pseudomonas syringae* pv. *atropfaciens* (проузроковач бактериозне пегавости основе класа (плева) пшенице и других стрних жита; Бактерија се са плева преноси на зрно. Одржава се у оболелим биљним остацима, док у земљишту брзо губи виталност); *Pseudomonas syringae* pv. *tabaci* (проузроковач бактериозне пламењаче („дивље ватре“) дувана и соје; Бактерија се са чаура преноси на семе дувана.

Патоген у земљишту задржава виталност. Ширењу доприносе кишне капи, инсекти и човек).

Калемгранчице могу бити заражене бактеријама као што су: *Pseudomonas syringae* pv. *syringae* (проузроковач бактериозног изумирања воћака; Овој бактерији се приписује најзначајнија улога у појави апopleксије кајсије. Бактерија се преноси кишом и ветром, а велики значај при ширењу

има и недезинфикован прибор за резидбу.); *Erwinia amylovora* (проузроковач бактериозне пламењаче јабуке и крушке; У биљно ткиво бактерија продире кроз природне отворе - нектарске жлезде цвета, стоме, лентицеле. У току вегетације ширењу доприносе инсекти, лисне ваши и човек).

Воћни саднице су домаћин *Agrobacterium tumefaciens* (проузроковач рака корена; Бактерија у биљку продире преко рана. Најчешће се преноси садницама зараженим при калемљењу и резидби).

Кртоле - *Erwinia cartovora* ssp. *atroseptica* (проузроковач црне трулежи приземног дела стабла „црне ноге“ и влажне трулежи кромпира; Бактерија се са оболелих кртола и стабла додиром преноси на здраве кртоле. Путем размене материја долази до изданка на коме се јављају карактеристични симптоми. Од оболелог изданка, до здравих кртола шири се путем столона.).

Изумрле оболеле биљке или биљни делови - *Erwinia cartovora* ssp. *cartovora*

(проузроковач бактериозне влажне трулежи; Одржава се на оболелим биљним остацима на површини земље, док у земљишту брзо губи виталност. Ширењу помажу: инсекти (муве), кишне капи и ветар.); *Pseudomonas syringae* pv. *lachrymans* (проузроковач полигоналне (угласте) пегавости лишћа краставца; Презимљава у земљишту, у оболелим биљним остацима. У сувом лишћу бактерија може задржаи виталност више од две године. Ширењу у току вегетације доприносе: кишне капи, инсекти и човек).

Инсекти - Поједине фитопатогене бактерије презимљавају или део живота проводе у телу инсеката, одакле касније настављају свој развој и шире заразу. Тако *Erwinia stewartii* (проузроковач увелости кукуруза) презимљава у телу бубача, а *Erwinia cartovora* ssp. *cartovora* (проузроковач бактериозне влажне трулежи) у телу купусне и лукове муве.

Ма Марија Ивановић

СПРЕЧИТИ ПРИМАРНУ ЗАРАЗУ ЈАБУКЕ ОД *Venturia inaequalis*

Чађава пегавост листа и краставост плодова јабуке, проузрокована гљивом *Venturia inaequalis* представља економски најзначајнију болест с обзиром на учесталост појаве и степена оштећења листа и плода. Степен оштећења у великој мери зависи од подручја где се засад налази. Уколико су пролећа и лета прохладна и са честим падавинама штете од поменутог патогена могу бити 70% па и веће.

Остварена зараза утиче на смањење тржишне вредности заражених плодова, опадање несазрелих плодова и лишћа, слабо формирање цветних пупољака. Заражени плодови се тешко одржавају у складиштима.

Адекватна заштита од поменутог патогена може се остварити у савременом систему заштите искључиво комбиновањем: помотехничких, хигијенско-санитарних и хемијским мерама.

Помотехничке мере представљају адекватан избор парцеле за подизање засада - осунчане парцеле, избор сорти, правилна резидба која омогућује проветреност круне, адекватан узгојни облик и др.

Хигијенско-санитарне мере подразу-

мевају примену свих расположивих мера у циљу уништавања заражених биљних остатака (сакупљање, изношење, паљење,...) и смањења примарне инфекције. Пракса је показала да смањење примарне заразе, односно смањење инфективног потенцијала, даје најбоље резултате применом 5% раствора урее (50 кг урее / 1000 л воде). Јесењи третман (новембар) смањује инфективни потенцијал за 50%, а рано пролећни за 66%.

Хемијске мере подразумевају примену фунгицида током целе вегетационе сезоне у одређеним временским интервалима у зависности од временских услова. Циљ третмана је да присуство фунгицида спречи остварење инфекције, у моменту повољних услова за клијање спора, које се већ налазе на листу или плоду. Најкритичнији период за остварење заразе је од момента пуцања пупољака па до прецветавања. Моменат инфекције као и степен заразе зависи од временских услова па се стога препоручује примена адекватне хемијске заштите коришћењем препорука ПИС-а.

Уколико се заштита обави на време и

спречи зараза у моменту интензивног ослобађања спора, прекида се циклус примарне заразе и могуће инфекције до краја вегетационе сезоне.

Уколико се примарна зараза не спречи (већ током вегетације настави) доћи ће до појаве обољења где новонастале пеге представљају потенцијалну опасност од

ширења заразе, а самим тим и болести, нарочито у условима повећане влажности.

Најефикаснија заштита јабуке од *Venturia inaequalis* је спречити примарне заразе.

Лидија Вуловић
Дип.инж. заштите биља

НОРМАТИВИ И ОБРОЦИ ЗА ВИСОКОСТЕОНЕ КРАВЕ

Исхрана овог типа долази на око 2 месеца пред тељење. Потребне грла постају веће:

1. за развитак плода
2. због припрема за лактацију која ће уследити (припрема вимена и стварање телесних резерви).

Период засушења траје минимум 6 недеља, а најчешће 8. Ако је крава високомлечна засушење треба исфорсирати. То се ради тако што се нагло смањи количина хране и воде, као и број мужа.

У овом периоду се повећава количина концентрата у оброку, тако да то буде најизраженије пред само тељење. На два до три дана пред тељење се прекида давање концентратних хранива, или се оно сведе на минимум.

Период стеоности је период када може највише да се уштеди у храни. Наравно, ти оброци морају и тада да буду висококвалитетни и довољни количински, али мања одступања од норматива за краве у лактацији могу да задовоље потребе ове категорије крара.

Препорука за краве у кабастој храни је:

- 3 кг сена
- 5 кг сенаже и
- 15 кг силаже

Употреба концентрата је често редукована. Нарочито пред тељење смањити процент кукуруза у концентрату, а повећати на уштрб тога учешће овса, који делује благо лаксативно и не изазива наливање вимена као кукуруз.

На дан партуса само напој топлом водом, а наредних дана лагано и постепено укључивање мекиња и ланене, или овсене сачме у млаку воду. Наравно после неколико дана грла хранити оброком за лактацију.

Дипл. инж. сточарства Горан Јоксић

ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА КРОЗ ИПАРД ФОНД

Смерницама за примену ИПАРД фонда јасно је дефинисано да пројектом морају бити дефинисани и примиењени национални стандарди који се односе на добробит животиња и заштиту животне средине.

Добробит животиња означава степен прилагођености животиња животним условима у којима живи. Животиња има добро стање добробити ако је здрава, удобно смештена, ухрањена, сигурна, у стању је испољавати природно понашање и ако не пати од непријатних стања као што су бол, страх и патња. Добро стање добробити животиња захтева превенцију болести и одговарајуће ветеринарско лечење, склониште, управљање,

хумане поступке и хумани поступак при клању / усрђавању. Добробит животиња се односи на стање животиња, поступци према животињама се дефинишу кроз бригу о животињама, неке мере у сточарству и хуманим третманима.

Све инвестиције које се односе на производњу млека и меса и које у првом реду подразумијевају гајење животиња морају у првом реду задовољити концепт од ФАВЦ "Пет слобода" из 1993. године који представља логичан и свеобухватан оквир за анализу добробити животиња, који се широко користи од земаља чланица ЕУ дана, као и на глобалном нивоу:

1. Слобода од глади и жеђи - која се постиже обезбеђивањем стално доступне свеже воде и хране која ће одржавати животину здравом и снажном.

2. Слобода од неудобности - обезбеђивањем адекватног простора и окружења.

3. Слобода од бола, повреда и болести - обезбеђујући превенцију и правовремену дијагностику и лечење.

4. Слобода испољавања природног понашања - кроз обезбеђивање довољно простора за кретање, адекватних обејакат за смјештај у којем је омогућено контактирање са другим животињама исте врсте.

5. Слобода од страха и патње - обезбеђујући одговарајуће услове и лечења којима се спречава ментална патња.

Сертификационе шеме додатно дефи-

нишу обезбеђивање ових слобода путем:

- бриге о животињама, одговарајућем планирању и управљању,
- стручног, едукованог и савесног гајења и газдовања,
- одговарајућег пројектовања окружења у којем се налазе животиње,
- пажљивог поступања и превоза,
- хуманијег поступања приликом клања.

Минимални домаћи стандарди са којима треба ускладити инвестицију кроз коју мора бити испуњен добробит животиња за меру Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава дате су Законом као што су:

- Закон о ветерини ("Службени гласник РС" број 91/05, 30/10)

- Закон о сточарству ("Службени гласник РС" број 41/2009)

- Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС" број 41/2009) и други, као и велики број Правилника који прецизно дефинишу одређене поступке са животињама.

ПССС Крагујевац
Виолета Петровић-Луковић

МИКРОТОКСИНИ У КУКУРУЗУ

Један од параметара оцењивања квалитета кукурузног зрна је контаминација бактеријама и сапрофитним плеснима. Контаминараност кукурузног клипа и зрна пољским и складишним сапрофитним плеснима је један од најважнијих етиолошких фактора са највећим негативним утицајем на квалитет кукуруза.

У току неповољних година за бербу и складиштење, кукурузни клип и зрно могу да прате огромне микотичне и нутритивне штете и постају неупотребљиви за животиње. Штете које плесниност наноси кукурузу су велике, посебно директне које се односе на његову употребу. Индиректне штете од плеснивог кукуруза настају као последица исхране животиња плесним кукурузом у виду микотоксикога, одбијања конзумирања, смањеног пораста и др.

Утврђивање или одређивање плесни је првенствено одраз услова у којима је кукуруз био момента сетве, преко бербе до његовог трошења. Појава микотоксина у

кукурузу указује на претходне технолошке пропусте. Након скидања са поља, кукуруз се чува на различите начине: у кошу, силосу, на тавану, шупама и другим привременим складишним просторима. У моменту брања кукурузни клип и зрно садрже 28 до 35% влаге, у зависности од метеоролошких услова, термина бербе, ФАО групе кукуруза и других фактора. У већем броју случајева пољопривредници одмах складиште тако влажни кукуруз, што узрокује појаву различитих мрва. Да не би дошло до појаве гљивица у кукурузу, неопходно је да кукуруз ослободи прекомерне влаге и смањи на 13 до 14%, а кукурузно зрно чува од штетних материја.

Лоша хигијена складишног места, посебно кошева и лош положај кошева у односу на ружу ветрова погађа развој гљивица, који се преко животиње хране уносе у животиње, а животиње преко својих излучевина, јаја, млека и меса преносе на човека.

Најчешћи микотоксини на кукурузу су афлатоксин и зеареленон који потичу од муља

Присуство афлатоксина на клипу

Aspergillus flavus, *Fusarium graminearum*, *Fusarium moniliforme* i *Fusarium roseum*. Појава микотоксина на почетку складиштења указује на експанзију плесни које потичу из поља. Временом и услед промене микроклимата, ове плесни се не губе, без обзира што повећава експанзију плеснић ускладиштења, већ се спорадично појављују.

Афлатоксин изазивају микотоксине који производе *Aspergillus flavus*. Фреквенција појављивања *Aspergillus flavus* је изузетно ниска. Ова плесан са другим аспе-

Присуство зearалeона на клипу кукуруза

ргилама има негативну интеракцију, посебно са *Aspergillus niger*. *Aspergillus flavus* производи афлатоксин при температури од 27 до 40 целзијуса и влази од 13 до 14%. Постоји око 40 врста афлатоксина од којих је најважнији афлатоксин Б1, Б2, Г1 и Г2. Афла-токсин Б1 је канцероген за животиње и људе, хепатотоксичан је и термостабилан. Количина афлатоксина Б1 у концентрованој храни креће се од 20 до неколико стотина милиграма по килограму. Афлатоксин Б1 је специфичан јер инхибира синтезу ДНК и РНК, смањује функцију фагоцита, смањује раст и смањује количину млека. Резидуе афлатоксина се појављују у млеку, јетри, мишићима, бубрезима. Каренца афлатоксина је 3 до 5 дана.

Зearалeнон или Ф-2 токсин је производ плесних из рода *Fusarium* при температури од 18 до 20 целзијуса и релативној влажности од 71%. Овај микотоксин има естрогену дејство, смањује количину гонадотропина и лутеинизирајућих хормона. Зearалeнон се појављује у узорцима јетре, урина, крви, жучи и др.

ПССС Крагујевац
Виолета Петровић-Луковић

НАМЕНСКА БЕРБА - СИЛИРАЊЕ КУКУРУЗА

Производња 2018. год. посебно када је у питању вегетација кукуруза, намеће четири начина убирања овог усева. Посебни агроуслови током целог периода вегетације условљавају и избор једног или више начина бербе или жетве кукуруза.

- Први традиционални, уобичајени приступ берби је берба у клипу или зрну али само уз услове пуне технолошке зрелости и одређеног нивоа влаге клипа или зрна који

омогућава складиштење. Како и даље домаћинства са држањем одређеног броја говеда свих категорија имају потребе за великом количином кабасте сточне хране то се са значајних површина, кукуруз силира као цела биљка.

Један од видова силаже посебно у овој години када је због свих познатих разлога вегетација кукуруза, продужена, пожељно је обавити силирање целог клипа у моменту

повољног садржаја влаге у самом клипу а намена исте силаже служи у исхрани преживара, евентуално и свиња у комбинацији са другим хранивима.

И сасвим на крају да изнесемо могућност силаже зрна кукуруза са влагом изнад влаге складиштења што може да се квалитетно употреби као храна свиња свих категорија па и преживара. Треба напоменути да су поред традиционалне бербе кукуруза у технолошкој зрелости и остали начини силирања веома повољни као:

- процес убирања са мање уложених радних операција
- убирање (скидање усева) пре рока технолошке зрелости
- и знатна уштеда више инпута тј. економичност, рационалност, квалитет хранива и тд.

Добривоје Поповић
Дипломирани инжењер пољопривреде за ратарство

ВРЕМЕ СЕТВЕ ОЗИМОГ КРМНОГ ГРАШКА

Оптимални рок за сетву озимог крмног грашка је последња декада септембра и почетак октобра, чиме се обезбеђује да биљке уђу у зимски период добро припремљене, висине око 10 цм. Озиме сорте крмног грашка и грахорице могу да се гаје као чисти усеви или у смеси са стрним житима (овас, тритикале, пшеница, јечам или раж). У првом случају, потребна количина семена за сетву износи око 150 кг/ха грашка. У другом случају, озими сточни грашак сеју се заједно са стрнима при чему учешће озимих крмних махунарки у смеси треба да износи 85-90% од сетвене норме у чистој култури, док учешће озимих стрнина треба свести на 10-15%. Гајење сточног грашка у смеси са стрнима има бројне предности, пре свега на тај начин се по питању квалитета обезбеђује избалансирано сточно храниво које истовремено садржи протеинску и угљенохидратну компоненту. Такође се на тај начин спречава полагање грашка. Озими крмни грашак сеје се житном сејалицом на међуредни размак од 12,5 см и на дубину између 4 цм и 5 цм.

Пожељно је да на једном хектару буде око 1-1,2 милиона добро развијених биљака грашка. После сетве препоручује се ваљање, које врло повољно утиче на брзину и уједначеност ницања биљака. Ваљање треба изоставити у условима превлаженог сетвеног слоја и кишне јесени. Озиме сорте сточног грашка клијају и образују вегетативне органе при температури 4-5°C и отпорне су на ниске те-

мпературе током зимског периода. Без оштећења подносе голомразицу од -17°C, а под снежним покривачем и знатно ниже температуре. Оптимална температура за раст биљака и стварање квалитетне зелене крме је између 12-16°C.

Косидба и искоришћавање: Уколико се озими сточни грашак искоришћава за зелену крму, треба га косити од средине па до пуног цветања. У случају да се грашак и грахорица сеју здружено са стрним житима, а намењени су производњи сена, косидбу треба обавити пре класања трава. Озиме сорте сточног грашка постижу стабилне приносе од 45 т/ха до 60 т/ха зелене крме, односно између 8-11 т/ха сена, уз око 19-22% сирових протеина у сувој материји крме, зависно од фенофазе развоја грашка у моменту кошења.

Добривоје Поповић
Дипломирани инжењер пољопривреде за ратарство

ЗАОРАВАЊЕ ЖЕТВЕНИХ ОСТАКА

У нашим условима жетвени остаци се углавном пале што је штетно и законом забрањено а тако се смањује плодност земљишта и могућност изазивања пожара. Део жетвених остатака се односи са парцеле и користи за простирку, исхрану стоке, а мањи део се заоре уз предходну припрему у циљу поправке плодности земљишта и повећања садржаја хумуса.

После жетве просечно остаје 5-7 т/ха сламе, 8-10 т/ха кукурузовине, 3,5-5 т/ха сламе соје, 4-6 т/ха стабла сунцокрета.

После рада берача или комбајна кукурузовина је ситно исецкана и распрострањена на парцели тако да се може и без предходне припреме заорати уз примену течног стајњака или осоке у јесен (октобар, новембар -20-30 м³/ха). Могу се употребити и азотна минерална ђубрива у циљу бржег разлагања органске материје -50-100 кг/ха УРЕА, КАН или АН (100-150 кг/ха) . За снабдевање земљишта лако приступачним фосфором

применити МАП у количини од 150-250 кг/ха у јесен или НПК формулације 10:30:20, 8:24:16.и др.

Жетвене остатке стрних жита заорати лети у јулу, на дубини од 15 цм, а касније током јесени још једном поорати на дубини 25-30 цм. Потребно је жетвеним остацима додати друга органска и минерална ђубрива јер се на тај начин спречава тзв. азотна депресија.

Заоравањем жетвених остатака постиже се боља дренабилност тешких земљишта у вишегодишњем периоду.

Корист од жетвених остатака је више-струка јер се они већ налазе на парцели и нема додатних трошкова за њихово сакупљање, чување, неговање и превоз као код чврстог стајњака а према истраживањима и приноси кукуруза су повећани.

ма ратарства Љиљана Вуксановић

ОПРАВДАНО ПОВЕЋАЊЕ СЕТВЕНИХ ПОВРШИНА ТРИТИКАЛЕА

Тритикале је хибрид пшенице и ражи настао синтетичким путем, односно опрашивањем цветова дурум пшенице поленом ражи. Овај пшенично - ражани хибрид обједињује позитивна својства једног и другог жита, а по нутритивним својствима, који се огледа у садржају протеина а нарочито у погледу аминокиселинског састава много је повољнији него код родитеља.

Привредни значај - Тритикале има велики генетски потенцијал родности и хранљиву вредност. Своју највећу примену тритикале налази у исхрани стоке и за индустријску прераду, а употребљава се и у људској исхрани. Посебна вредност тритикалеа се огледа у већем садржају протеина у зрну (13,5 - 16 %) у поређењу са зрном пшенице и ражи, посебно у већим количинама лизина који је за 20 % већи него код пшенице. Висок проценат ове есенцијалне аминокиселине код исхране стоке даје бољи прираст и у знатној мери смањује учешће кукуруза у исхрани стоке.

Као сточна храна са успехом се може користити и зелена маса, било да се употребљава као сено или за силажу. У ту сврху се користе озиме високе сорте, које брзо расту и

развијају се.

Млинарско-пекарска својства тритикалеа су слична квалитету ражи, брашно садржи доста лепка чији је квалитет слабији од пшеничног, али производи имају већу хранљиву вредност. Најбоље је користити брашно од целог зрна тритикалеа у смеси са пшеничним брашном у односу 30:70. Мешавина брашна се креће у различитим односима и користи за справљање колача, тестенина. Налази примену и у индустрији алкохолних пића и пива.

Тритикале се одликује низом позитивних особина оба родитеља, а пре свега отпорношћу на неповољне земљишно-климатске услове гајења.

Савремене сорте тритикалеа имају низ повољности за успешно гајење:

- способност успевања на сиромашним земљиштима,
- отпорност на ниске температуре и сушу,
- толерантност према времену сетве
- висок потенцијал производње зрна и зелене масе врло доброг квалитета,
- могућност комплексног искоришћавања (у исхрани људи, у исхрани стоке и у индустријској преради).
- Поређењем пшенице, тритикалеа и кукуруза и утврђено је да је тритикале нај-ефикаснија биљна врста од које се може доби-

ти биоетанол. Ова биљка има јако активан ензим алфоамилазу, који врши хидролизу скроба и за разлику од кукуруза не треба га технички додавати, нема додатних трошкова, а уз то она сама себе разграђује.

Због свих својих карактеристика сматра се биљном културом будућности.

Добривоје Поповић
Дипломирани инжењер пољопривреде за ратарство

БЕРБА ГРОЖЋА ВИНСКИХ СОРТИ

Када је одређена оптимална зрелост грожђа и обављене све организационо - техничке припреме, почиње берба грожђа намењеног преради, односно производњи вина и других прерађевина. Грожђе намењено производњи вина бере се у фази тзв. технолошке зрелости. Под тим се подразумева онај вид зрелости грожђа који за дати тип вина има најбољи однос шећера и укупних киселина.

Берба винског грожђа обавља се у једном наврату, при чему се свака сорта бере посебно. Ради се по лепом и сувом времену. Температура треба да је од 20 до 25°C. чим је температура већа од 25°C, треба водити рачуна да не дође до прегрејавања грожђа у кљуку, или у амбалажи, јер се то може неповољно одразити и на ток ферментације, и на квалитет будућег вина. По киши и хладном времену не треба брати грожђе, осим када постоји опасност од наглог развоја сиве плесни.

Најбоље је да берба почне ујутру чим престане роса. Ако је сувише висока температура, прекида се око подне и наставља после подне све док услови дозвољавају да се она нормално изводи. По мразу грожђе не треба брати, сем ако се оно намерно оставља да га захвати мраз, да би дошло до повећања концентрације шећера. У убраном грожђу присуство лишћа и других нечистоћа треба да је сведено на минимум. Приликом бербе избегава се труло грожђе, јер ће то утицати на погоршање квалитета вина. Беру се сви гроздови, осим у ситуацијама када се ради о производњи специјалних вина, тада се

обавља пробирна берба. У тим случајевима беру се само здрави и зрели гроздови, само презрели гроздови или само гроздови чије су бобице нападнуте плеснима. Код нас се берба винског грожђа углавном обавља ручно. Од алата користе се ножеви и маказе. У зависности од приноса грожђа, крупноће гроздова и организације бербе по хектару, за ручну бербу потребно је ангажовати 30 до 50 радника. Један берач, у току једног радног дана, може обрати 300 до 600 килограма грожђа.

Винско грожђе може се брати и механизовано, што представља доминантан начин

бербе у земљама ЕУ. У примени су два типа машина: машине које раде на принципу усисавања гроздова и бобица и оне које раде на принципу трешења бобица. Учинак њиховог рада зависи од више фактора, али највише од конфигурације терена, прилагођености наслона и узгојног облика. Машина у току једног радног дана може да обере три до пет хектара винограда и замени 100 до 150 радника. Приликом механизоване бербе није могуће избећи бербу натрулог грождја, примеса лишћа и ластара. С друге стране оваквим начином бербе грождје је већ доста оштећено још у винограду, па су утицаји на квалитет шире и вина доста негативнији у односу на добро

организовану и спроведену односно реализовану ручну бербу.

Без обзира која сорта је у питању или о каквом је квалитету вина реч, од бербе до почетка прераде грождја треба да протекне што мање времена, а оптимално је од два до четири сата. По завршетку бербе, грождје се пажљиво транспортује до подрума где се обавља прерада.

Начин и пажња којом се обавља берба, транспорт и прерада винског грождја, значајно утичу на квалитет будућег вина.

Дипл инж Данко Петровић

Цене живе стоке - сточне пијаце у Србији за период 17. - 23.09.2018. године

Производ	Тежина/узрост	Раса	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА													ВОЈВОДИНА					Доминантна цена Србија	
			Београд	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање	Зајечар	Кикинда	Нови Сад	Панчево	Сомбор	С.Митровица	Суботица	Зрењанин		
Бикови	>500 кг	СМ				280												270				
Двиске	све тежине	све расе	220	200	150	150																150
Јагњад	све тежине	све расе	250	220	230	230	270	300		280	250	270			270		270	230				270
Јарад	све тежине	све расе			200	170	230	180				220					220					220
Јунад	350-480кг	све расе								220								220				220
Јунад	>480 кг	све расе							250						260		290					
Козе	све тежине	све расе			120		150	100				140										
Краве за клање	све тежине	ХФ															140					
Краве за клање	све тежине	СМ				180			150	150							150	200				150
Крмаче за клање	>130 кг	све расе			130	120	120										105	130				
Овца	све тежине	све расе	160	160	120	120	160	160		120	150	150			120	120	120	170				120
Прасад	16-25 кг	све расе	220	190	190	170	240	200	280	220	210	200	260		230	250	180	230				
Прасад	<=15кг	све расе	220	200			230		280	220	230		290		240	250						
Телад	80-160кг	ХФ															360					
Телад	80-160кг	СМ				460				360		470										
Товљеници	80-120кг	све расе			170	150	160	180		140	150	180	140		160	160	140	160				160
Товљеници	>120кг	све расе	155		140	120				130			130		140		130					130
Шиљежид	све тежине	све расе	220							170	200											

**Цене јаја, пилећег меса и млечних производа - зелене пијаце
у Србији за период 17. - 23.09.2018. године**

Назив производа	Јединица мере	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА												ВОЈВОДИНА						Доминантна цена Србија	
		Београд Каленић	Београд Скадарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање	Зајечар	Кикинда	Нови Сад	Панчево	Сомбор	С.Митровица	Суботица		Зрењанин
Јаја (А)	комад	13	13	13	10	10	10	10	11	12	11	11	12		13	11	12	13		12	13
Јаја (В)	комад	12	12	11	9	9	9	9	10	11	9	10	11		12	10	11	12		11	
Јаја (С)	комад	11	11	8	8	8	8	8	9	10	7	9			11	9		11		10	8
Јаја (S)	комад	14	14	14	12	11	12	11	12	12	13	12	13		14	12		14		14	
Пилетина (све расе)	кг	220	260		310	220	280		280	260	210	260			270	300	260	270		250	260
Бели сир (масни)	кг	450	400	450	400			350	600	400	350	300	400		450	500	500	450		500	
Бели сир (полумасни)	кг	350	300	250	320	300	300	300		350	300	280	360		350	300	330	350		350	300
Кајмак	кг	900	800	600	700	600	600	600		800	750				900	800	800	700			800

Цене воћа - зелене пијаце у Србији за период 17. - 23.09.2018. године

Производ Јединица мере дин/кг	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА												ВОЈВОДИНА						Доминантне цене			
	Београд Каленић	Београд Скадарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање	Зајечар	Кикинда	Нови Сад	Панчево	С. Митровица	Суботица	Зрењанин	СРБИЈА	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА	ВОЈВОДИНА	
Банана (Banana)	170	140	110	120	140	130	120	130	110	120	120	140		140	120	120	90		120	120	120	
Бресква (Peach)	150	120	100	80	100					50				100	150	100	100		100	100	100	
Грејпфрут (Grapefruit)	250	200			200									200	200	200			200	200	200	
Грожђе-бело остало (Grapes-white other)	150	150	100	90	100	100	100	120	100	80	100	140		130	120	130	120	90	120	100	100	120
Грожђе-црно остало (Grapes-black other)	150	150	80		100	100	100	120	100		100	140			120	130	120	90		100	100	120
Јабuka-Ајдаред (Apples-Idared)	80	60						80	100	40	60			50	80	70	80					
Јабuka-остале (Apples-other)	80	60		50	80		70	60	50	50	60	80			80		60	40	60	60		60
Крушка (Pear)	120	100	50	70	100	100	110	100	120	80	120	100		90	120	100	90		100	100		
Лимун (Lemon)	250	180		260	180	180	180	150	220	130	240	260		200	200	200	220			180	200	
Нектарина (Nectarine)	150	150		90	100	100	100				100				150		100		100	100		
Орах (Walnut)	1100	1200	1000	1000	1000	1200	900	1000	700	900	1000	900		1000	1000	800	800	900		1000	1000	1000
Поморанџа (Orange)	200	200			200	150	250	200						200	250	200			200	200	200	
Шљива (Plum)	100	80	80	40	60	80	50			45				70	80	70	90		80	80	70	

**Цене житарица и сточне хране
у Србији за период 17. - 23.09.2018. године**

Производ	Јединица мере	Место продаје	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											ВОЈВОДИНА							
			Београд Обреновац	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање	Зајечар	Киinda	Нови Сад	Панчево	Сомбор	С.Митровица	Суботица	Зрењанин	
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	цак 50 кг	Газдинство					20	22				18					17	17.1	20		20
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	ринфуз	Газдинство												22				16			
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25 кг	Газдинство		18			20		20	15	12							18			17
Пшеница	цак 50 кг	Газдинство					24	20			20						20	18.6			21
Сојино зрно	цак 50 кг	Газдинство					50										37.0	39.5			
Сточни јечам	цак 50 кг	Газдинство					24				20						20	17.5			
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	цак 50 кг	Малопродаја							26										21		
Кукуруз (окруњен, вештачки сушен)	цак 50 кг	Малопродаја					24										17				
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25 кг	Малопродаја															17	17.1			
Луцеркино брашно (мин 15% протеина)	цак 25 кг	Малопродаја		50					40									17			
Сојина сачма (44% протеина)	цак 33 кг	Малопродаја	72	73	70	63	75		68	75				73				52.5	70		
Сточно брашно	цак 33 кг	Малопродаја			18		20		21	25			23	22					20		
Сунцокретова сачма (33% протеина)	цак 33 кг	Малопродаја	35	26	35	35	35		39	35								23.0	35		
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	цак 50 кг	Пијаца	22				24	22	22		21		24					17	20		20
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25 кг	Пијаца					20				15		16								
Пшеница	цак 50 кг	Пијаца	20	25		25	22	20					23					18.6	20		21
Пшеница	ринфуз	Пијаца															22	18.1			
Сојино зрно	цак 50 кг	Пијаца					50											39.5			
Сточни јечам	цак 50 кг	Пијаца	20	25		24	22											17.5			
Сточно брашно	цак 33 кг	Пијаца	20	19			18						19								
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	ринфуз	Силос												16					18	16	
Пшеница	цак 50 кг	Силос					15										19				
Пшеница	ринфуз	Силос	21												20				19		
Сојино зрно	цак 50 кг	Силос													37	36				38	
Сточни јечам	ринфуз	Силос																	18	18	

**Цене поврћа на зеленим пијацама
у Србији за период 17. - 23.09.2018. године**

Производ	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											ВОЈВОДИНА							
	Београд Каленић	Београд Скадарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедереве	Врање	Зајечар	Киinda	Нови Сад	Панчево	Сомбор	С.Митровица	Суботица	Зрењанин
Броколи	350	250	150						200					220	200		200		
Карфиол	150	120	50	80	120	120	90	80	10	120	80	100	170	100	100		100	80	120
Краставац-салатни	80	80	60	50	80	60	60	50	70	30	50		60	60	90	80	60	60	80
Кромпир	80	80	60	45	50	50	50	50	60	60	50	60		60	70	50	50	40	45
Купус	60	50	30	30	50	30	25	40	40	30	50	50		40	40	40	40	40	50
Лук бели	500	400	500	350	400	400	280	400	500	500	300	500		400	500		450		300
Лук млади црни	50														40				
Лук-црни	100	70	60	60	70	50	60	50	60	60	50	60		60	80	60	50	40	50
Паприка-Бабура	150	150	80	70	100	120			100	60	80			100	120		100		90
Паприка-шиља	200	150		10		250	5	120	150		100			150	20		200	200	
Парадајз	150	120	100	80	80	120	120	120	100	100	100	100		120	120	120	120	80	100
Пасуљ-бели			250	200	300			300	250		250	260		300	300		300	300	250
Патлиџан	80	60	50	40		50	50	50			50	60			70		70	50	50
Празилук	120	120				100		80	100			100			150		150	120	
Ротквица		50													70		70		40
Спанаћ	200	200												200	200		200	130	150
Тиквице	60	50	50	40	50	60	50	60	50	40	50	50		40	50		50	60	60
Зелена салата - комад	60	60		50			40				25			50	70		70	40	40
Шаргарепа	120	100	60	80	80	100	90	100	100	100	80	90		100	120	60	100	80	80

Евиденција прикупљања и постављања понуда на портал www.agronpida.com

Име и презиме	Број понуда	Опис понуде
Сузана Нешковић	6	Парадајз домаћи, тиквице, кромпир, пшеница род 2018., нектарине, шљива стоне сорте
Љиљана Вуксановић	10	Телад за тов, прасад, јагњад,
Драгана Јелић	12	Јагњад, прасад, бале луцеркиног сена, товљеници, пшеница за нови род, приплодне кокошке,
Виолета Петровић Луковић	24	100 килограма очишћеног ораха, 60 роло бала ливадског сена, 3000 кг прошлогодишњег јечма, 5 бикова сименталске расе теже од 300 кг, јабуке, прасад, јагањци
Данко Петровић	7	Шљива прве класе, стоно грожђе Хамбург, прасићи, грожђе за вино, јабуке ајдаред, грожђе црно Хамбург за вино

ЗАШТИТИМО УСЕВЕ И ЗАСАДЕ У ПРАВО ВРЕМЕ

СВИ ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ МОГУ ОСТВАРИТИ
ПРАВО НА

БЕСПЛАТНО
ИНФОРМИСАЊЕ ПУТЕМ
СМС-порука

У СКЛАДУ СА ПРЕПОРУКАМА ПРОГНОЗНО
ИЗВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ СРБИЈЕ,

**Подношењем Захтева у Пољопривредно
саветодавној и стручној служби Крагујевац**

(у Захтев се уносе следећи подаци: име, презиме, место и
адреса боравка пољопривредника, број мобилног телефона, и
врста усева/засада за које су неопходне препоруке заштите)

КОНТАКТ: Пољопривредна саветодавна и стручна служба Крагујевац доо
Цара Лазара 15, Крагујевац, тел: 335-923, 336-092
Аутор плаката Сузана Нешковић

Издавач:
ПОЉОПРИВРЕДНА Саветодавна Стручна Служба Крагујевац

За издавача:
Сузана Нешковић, директор

Слог и прелом:
Агенција Круг, Крагујевац

Штампа:
ГА Сквер, Крагујевац

Тираж:
300 примерака

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

63

БИЛТЕН, Информације и савети у пољопривредној производњи/
Пољопривредна саветодавна стручна служба Крагујевац; за
издавача Сузана
Нешковић -2016. бр 1 (јан)- Крагујевац; Пољопривредна саветодавна
стручна служба Крагујевац 2016 - (Крагујевац : Сквер). - 21 cm

Месечно.
ISSN 2560-3671= Билтен (Пољопривредна саветодавна служба
Крагујевац)
COBISS.SR-ID 230008844

ПОЉОПРИВРЕДНА

СаветодавнаСтручнаСлужбаКрагујевац

Цара Лазара 15, 34000 Крагујевац
Тел. 034 335 923, Факс: 034 336 092
e-mail: pssskg@yahoo.com

РАТАРСТВО

СТОЧАРСТВО

ВОЂАРСТВО

ЗАШТИТА БИЉА

ОСТАЛИ САВЕТИ

ПОЉОПРИВРЕДНЕ
САВЕТОДАВНЕ И
СТРУЧНЕ СЛУЖБЕ
СРБИЈЕ

Министарство
пољопривреде и заштите
животне средине